

Светлозар Игов
ТРИМАТА БРАТЯ И ЗЛАТНАТА ЯБЪЛКА
Романът „Тютюн“ като приказка

Романът "Тютюн" (1951) е първата творба на българската литература в периода на тоталитарния режим, която получава и огромна читателска популярност, и високо официално признание и бива канонизирана като първата класическа творба на новата, социалистическата литература.

А това, че канонизирането се осъществява чрез скандал – прочутият "случай "Тютюн", е показателно за драматизма на общественото и културното битие в този период, за *двойствеността на рецепцията* на художествените творби, която – в различна степен и по различни начини – характеризира въобще социокултурната динамика на това време.

Става дума за това, че по това време художествените творби – и от класиката, и от съвремението – биват възприемани и утвърждавани по различен начин – публиката (тук ще се абстрахираме от това – макар че и то е твърде важно, – че монолитна "публика" всъщност няма, а има различни "публики") чете и харесва творбите заради едно, а властта ги утвърждава и канонизира (най-вече чрез наградните и образователните институции) заради друго.

Само няколко примера:

Макар че бе обвиняван от социалистическата критика, че е "буржоазен" и "еснафски" писател, Вазов бе така непоклатим колос на българската литература, че за да го приеме, официалната критика бе принудена да го маскира по удобен за идеологията начин – като съчетание на "патриотизъм" (разбиран по един традиционалистко-казионен начин дори от "интернационалистите") и "любов към Русия" (разбирана като традиционен фундамент на желаната от комунистическата власт любов към Съветския съюз). Кое не пречеше до най-ново време ред "неудобни" творби и възгледи на Вазов да бъдат или отмествани в